

КОРЕКЦІЯ ПСИХОФІЗИЧНОГО СТАНУ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ В ПРОЦЕСІ ЗАНЯТЬ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Світлана ГВОЗДЕЦЬКА

Сумський державний педагогічний університет ім. А.С.Макаренка

Постановка проблеми. В останній час особливо актуальною постала проблема вивчення і корекції психічного розвитку дітей, які раніше не були охоплені державною системою цілеспрямованого навчання і виховання. До цієї категорії можна віднести і дітей із затримкою психічного розвитку (ЗПР).

Зібрані дослідниками наукові дані в основному мають відношення до дітей молодшого шкільного віку, коли дошкільний вік вивчений недостатньою.

Більшість вчених впевнені у вирішальній ролі дошкільного періоду у формуванні і розвитку психічних процесів людини. Цій проблемі присвячено багато досліджень, в яких обґрунтовуються можливості різних видів виховання для створення адекватних умов психічного розвитку дитини [2, 5, 6]. Що стосується наукових досліджень в галузі фізичної культури, то вони малочисельні і фрагментарні [3, 4, 7].

Розглядаючи зміст занять з фізичного виховання у дошкільників із ЗПР, можна зробити висновок, що недостатність методичних матеріалів примушує інструкторів з фізичного виховання модифікувати програми, які використовуються у роботі зі "здоровими" дітьми, у відповідності з можливостями своїх вихованців. В зв'язку з цим вплив фізичного виховання на психічну сферу дітей із ЗПР здійснюється стихійно, неорганізовано.

Виходячи з актуальності, метою нашого дослідження є розробка змісту і методики занять з фізичного виховання, спрямованих на корекцію психофізичного стану дітей старшого дошкільного віку із затримкою психічного розвитку.

Завдання дослідження:

- визначити показники психофізичного розвитку та фізичної підготовленості дітей старшого дошкільного віку із ЗПР
- розробити і експериментально обґрунтувати зміст та методику розвивально-корекційної роботи на заняттях з фізичного виховання у дошкільників із ЗПР.

Методика дослідження. Для визначення рівня психічного розвитку у дітей ми використовували тести, які були розроблені і модифіковані Т.П. Вісковатовою (1998 р.) Для визначення рівня фізичної підготовленості у дітей ми використали методику, розроблену Ю.К. Чернишенко (1997 р.)

Нами було проведено тестування дітей старшого дошкільного віку з дитячого садка №34 для дітей з вадами розвитку м. Сум, дошкільного відділення допоміжної ЗОШ І-ІІ ступенів м. Сум, дошкільного відділення Правдинської школи-інтернату для дітей із ЗПР с. Іванівки та дошкільного відділення Шостинської школи-інтернату Сумської області.

Результати досліджень та їх обговорення. З метою визначення особливостей психофізичного розвитку та фізичної підготовленості дітей із ЗПР, було проведено тестування вище зазначених дітей та їх нормально розвинутих однолітків.

В результаті досліджень було встановлено, що діти із ЗПР практично не відстають за антропометричними показниками від нормально розвинутих дітей, що підтверджують

дослідження деяких авторів [7]. Виключення складає лише такий показник, як об'єм червоної клітки, де різниця між дітьми обох груп була статистично достовірною.

Вивчення психічного розвитку дітей проводилось з урахуванням якісної структури інтелекту, вікового фактору, даних неврологічного і клінічного обстеження.

Аналіз результатів дослідження показав, що у дітей старшого дошкільного віку із ЗПР рівень сформованості основних психічних функцій набагато нижчий, ніж у нормально розвинутих дітей, що визначає і впливає на затримку їх психічного розвитку. Особливо це стосується такого показника психічного розвитку, як просторове мислення і конструктивна діяльність, де показники у дітей із затримкою психічного розвитку були найгіршими, поряд з нормально розвинутими дітьми. Визначаючи особливості психічної підготовленості дітей із ЗПР, ми охопили всі рухові якості людини: силу, витривалість, гнучкість, швидкість, спритність.

В результаті наших досліджень був виявлений дуже низький рівень фізичної підготовленості у дітей старшого дошкільного віку із ЗПР у порівнянні з нормально розвинутими однолітками. Особливо це стосується таких фізичних якостей, як швидкість та спритність, що підтверджують дослідження деяких авторів [7].

Таким чином, отримані дані свідчать про необхідність використання якісно нових методів щодо проведення занять з фізичного виховання у дітей старшого дошкільного віку із ЗПР, які будуть активно впливати не тільки на відповідні зміни у фізичному розвитку та фізичній підготовленості, але і на психічну сферу дітей.

Аналіз результатів тестування показав, в яких напрямках повинна здійснюватись комплексно-корекційна робота на заняттях з фізичного виховання з дітьми із ЗПР:

Основним напрямком роботи з такими дітьми є розвиток фізичних якостей (сили, швидкості, витривалості, гнучкості, спритності), що передбачено існуючою програмою для дітей дошкільного віку і розглядаються як базова основа для формування рухових навичок. Але особливу увагу слід приділяти таким фізичним здібностям, як швидкість та спритність, за якими діти із ЗПР найбільше відстають від своїх нормально розвинутих однолітків і мають високу кореляційну залежність з показниками психічного розвитку [1].

Для покращення емоційного впливу засобів і методів фізичного виховання передбачається широке використання ігрової та спортивно-ігрової форми занять, які сприяють вдосконаленню основних психофізичних якостей дитини із ЗПР, а також активно впливають на емоційно-вольову сферу, яка значно відстає у розвитку даної категорії дітей [2, 5, 6].

Максимальне використання ігор, ігрових вправ та естафет пізнавальної діяльності через уявну та перцептивну діяльність дитини.

Вибір та максимальне використання на заняттях з фізичного виховання комплексів фізичних вправ на дрібну моторику, а також вправ, ігор та ігрових предметами (м'яч, обруч, гімнастична палиця та інші), що сприятиме розвитку рухів руки взагалі, яка серед інших рухових функцій має особливе значення розвитку вищої нервової діяльності дитини [4].

Передбачається більш широке використання музичних творів на заняттях з фізичного виховання. Ритмічні рухи під музичний супровід організують і дисциплінують дітей, сприяють підвищенню уваги, пам'яті, мислення, впливають на емоційно-вольову сферу [3, 7].

Вивчення матеріалу занять, крім вирішення основних завдань фізичного виховання стосується на переліку питань, які пов'язані з розвитком пізнавальної діяльності дітей із ЗПР (з урахуванням інтелектуального розвитку дитини), а саме:

- формування за допомогою рухів просторово-часових уявлень (короткий, довгий, великий та інші);
- фізичні властивості предметів (важкий, гладенький, холодний та інші);
- для чого і як використовується той чи інший предмет (прапорець, колода, обруч та інші) і їх зв'язок з навколишнім середовищем.

Розвиток відповідних знань та уявлень повинно ґрунтуватись на базі спеціальних занять, які проводить з дітьми вихователь. Це буде сприяти закріпленню вивченого матеріалу і відповідатиме принципу не ізольованого педагогічного впливу, а системі впливів на навчання дитини, що об'єднує в собі різні учбові предмети, кожен з яких сприятиме більш високому корекційному впливу на розумовий розвиток дитини із ЗПР.

Рекомендації щодо тривалості занять, їх інтенсивності, моторної щільності несуть варіативний характер і ґрунтуються на морфо-функціональному стані дитини, а також згідно із загальними принципами фізичного виховання дітей дошкільного віку.

Для експериментальної перевірки ефективності запропонованої нами методики занять по фізичному вихованню для дітей старшого дошкільного віку із затримкою психічного розвитку нами були сформовані дві групи дітей із ЗПР. В одній групі (експериментальній) впродовж року заняття велись за експериментальною програмою, в іншій (контрольній) – за існуючою програмою з фізичного виховання для дітей дошкільного віку.

На початку навчального року було проведене тестування дітей. Групи були складені із дітей з приблизно рівними психічними і руховими показниками. Наприкінці навчального року тестування було повторене.

В результаті проведених нами досліджень, ми встановили, що запропоновані нами корекційні заняття по фізичному вихованню позитивно вплинули на рівень психічного розвитку дітей експериментальної групи (рис. 1).

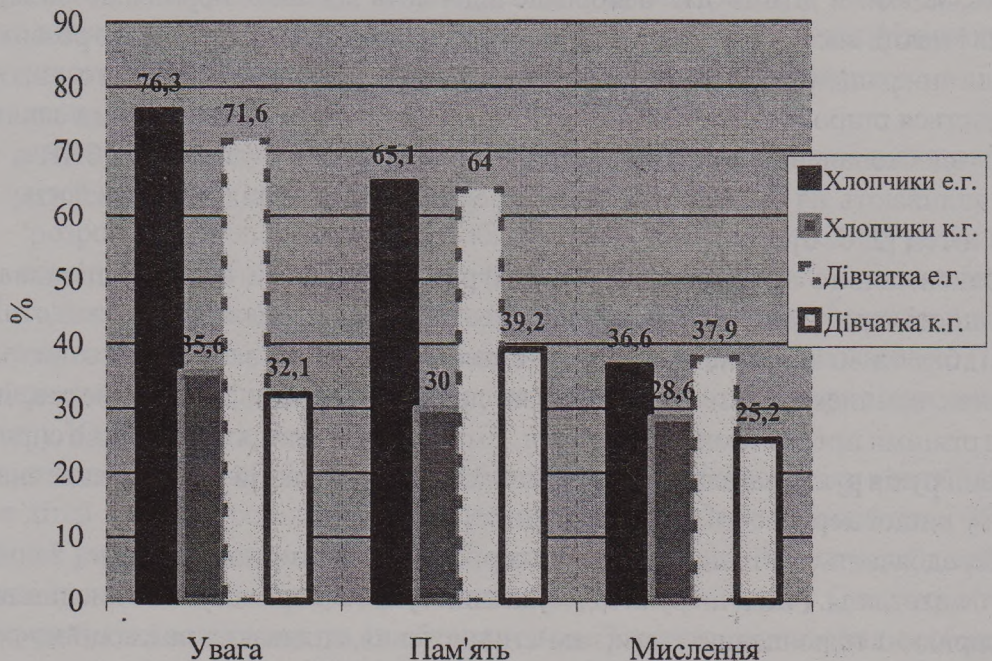

Рис. 1 Приріст показників психічного розвитку у дітей контрольної і експериментальної груп

Особливо це стосується таких показників, як увага та пам'ять де разом зі значним приростом, спостерігалась і найбільша різниця між експериментальною і контрольною групами дітей.

Порівняння змін, які відбувались за рік занять за двома програмами, дозволило виявити ефективність запропонованої нами методики для корекції недоліків у розвитку рухових якостей (рис. 2).

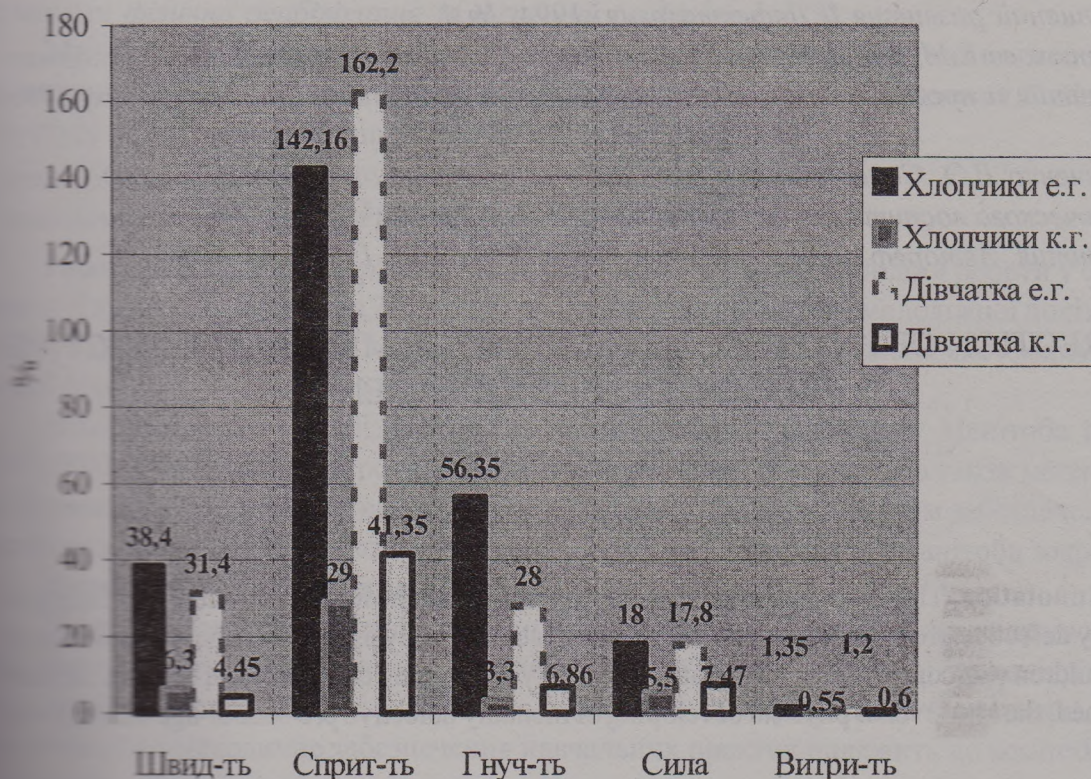

Рис. 2. Приріст показників фізичної підготовленості у дітей контрольної і експериментальної груп

Особливо це стосується таких фізичних здібностей, як швидкість та спритність, показники яких до проведення експерименту у дітей із ЗПР найбільш відставали від нормально розвинутих дітей.

Висновки. Таким чином, в результаті проведених нами досліджень, ми встановили, що запропонована нами методика занять з фізичного виховання позитивно впливає на рівень психічного розвитку і фізичної підготовленості дітей із ЗПР. Особливо це стосується таких показників психічного розвитку, як увага та пам'ять і показників фізичної підготовленості – спритність та швидкість.

Література:

- Григорук С. Вивчення взаємозалежності між показниками психічного розвитку та фізичної підготовленості у дітей старшого дошкільного віку із затримкою психічного розвитку // Молода спортивна наука України: зб. наук. праць з галузі фізичної культури та спорту. Вип. 7. – Львів, 2003. – Т. I. – С. 413-416.
- Діти із затримкою психічного розвитку та їх навчання/ Під ред. Ілляшенко Т.Д., Мельник Е.А., Сік Т.В. – К.: ІЗМН, 1997.

3. Каданцева Т.А. *Формирование познавательной активности дошкольников средствами физического воспитания. Автореф. дисс... канд. пед. наук .- Москва, 1994.- 24 с.*
4. Кольцова М.М. *Двигательная активность и развитие функций мозга ребенка (роль двигательного анализатора в формировании высшей нервной деятельности).* – М.: Педагогика, 1973. – 79 с.
5. Лубовский В.И. *Основные проблемы ранней диагностики и ранней коррекции нарушений развития // Дефектология, 1994, № 1.*
6. Мастюкова Е.М. *Клиническая диагностика в комплексной оценке психомоторного развития и прогноза детей с отклонениями в развитии // Дефектология, 1996, № 5.*
7. Шевченко Л.Э. *Содержание и методика коррекционной работы средствами физического воспитания со старшими дошкольниками с задержкой психического развития. Автореф. дисс... канд. пед. наук. - Майкоп, 1999.- 24 с.*

CORRECTION OF PHYSICAL DEVELOPING OF MENTALLY DEFECTIVE PRE-SCHOOL-AGE CHILDREN

Svetlana GVOZDYETSKAYA

Sumy State Pedagogical University

Annotation. This work represents the information about the level of physical developing of mentally defective pre-school-age children and the results of analysis in which the physical state of these children was compared with the state of normally developing children. As a result of the tests performed, the low level of physical developing of mentally defective pre-school-age children was revealed.

ОРГАНІЗАЦІЙНО МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ КЛІНІЧНОЇ ПРАКТИКИ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ В КАНАДІ

Андрій ГЕРЦІК

Львівський державний інститут фізичної культури

Сучасний період розвитку освітньо-професійної галузі фізичної реабілітації характеризується рядом особливостей, серед яких варто відзначити правову неврегульованість підготовки фахівців.

Державний стандарт вищої освіти для спеціальності фізична реабілітація знаходиться у стадії розробки, і до часу його затвердження навчальні плани ВНЗ України, за якими здійснюється підготовка фахівців фізичної реабілітації, діють як тимчасові. Наші попередні дослідження виявили значну різницю у всіх параметрах навчальних планів, а особливо у спрямуванні і тривалості навчальних практик [1]. Така ситуація спонукала